

NORME EN STANDAARDE VIR TAALBELEID IN OPENBARE SKOLE

Gepubliseer onder

GK 1701 in SK 18546 van 19 Desember 1997
(soos gekorrigeer deur GK 665 in SK 18887 van 15 Mei 1998)

Ek, Sibusiso Mandlenkosi Emmanuel Bengu, Minister van Onderwys, na oorlegpleging met die Raad van Onderwysministers, bepaal hiermee, in terme van artikel 6(1) van die Suid-Afrikaanse Skolewet, 1996 (Wet 84 van 1996), norme en standaarde vir taalbeleid in openbare skole. Die norme en standaarde vir taalbeleid in openbare skole is soos gepubliseer in die volgende Bylae.

S.M.E BENGU
Minister van Onderwys
November 1997

BYLAE

TAAL-IN-ONDERWYSBELEID 14 JULIE 1997

I Die volgende Taal-in-onderwysdokumente is onderwerp aan gesprekvoering en debattering met 'n wye verskeidenheid onderwysbelanghebbendes en -rolspelers. Die dokumente is ook, nadat dit in die *Staatskoerant* van 9 Mei 1997 (Goewermmentskennisgewing 383, [SK] 17997) gepubliseer is, onderwerp aan formele openbare kommentaar.

II Twee beleidsdokumente word hiermee aangekondig, naamlik die TAAL-IN-ONDERWYSBELEID IN TERME VAN ARTIKEL 3(4)(m) VAN DIE WET OP NASIONALE ONDERWYSBELEID, 1996 (WET 27 VAN 1996) en die NORME EN STANDAARDE MET BETREKING TOT DIE TAALBELEID GEPUBLISEER IN TERME VAN ARTIKEL 6(1) VAN DIE SUID-AFRIKAANSE SKOLEWET, 1996. Alhoewel hierdie twee beleidsdokumente verskillende doelwitte het, vul hulle mekaar aan en behoort altyd saam, eerder as afsonderlik, gelees te word.

III Artikel 4.4 van die taal-in-onderwysbeleid het betrekking op die huidige situasie. Die nuwe kurrikulum, wat progressief van 1998 geïmplementeer sal word, sal nuwe maatreëls, wat ter geleger tyd aangekondig sal word, noodsaak.

IV. TAAL-IN-ONDERWYSBELEID IN TERME VAN ARTIKEL 3(4)(m) VAN DIE WET OP NASIONALE ONDERWYSBELEID, 1996 (WET 27 VAN 1996)

A INLEIDING

Hierdie Taal-in-onderwysbeleiddokument moet beskou word as deel van die deurlopende proses waardeur taal in onderwys ontwikkel word as deel van 'n nasionale taalplan, wat alle sektore van die samelewing, die dowe gemeenskap inbegrepe, insluit. As sodanig funksioneer dit binne die volgende paradigma:

- (1) In terme van die nuwe Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika erken die regering, en dus die Departement van Onderwys, dat ons kulturele verskeidenheid 'n waardevolle nasionale bate is en daarom, onder andere, die opdrag het om veeltaligheid, die ontwikkeling van die amptelike tale en respek vir al die tale wat in die land gebruik word, die Suid-Afrikaanse Gebaretaal en die tale waarna in die Suid-Afrikaanse Grondwet verwys word ingeslote, te bevorder.
- (2) Die oorgeërfde taal-in-onderwysbeleid in Suid-Afrika was belaaï met spanning, teenstrydighede en gevoelighede en het berus op rasse-en linguistiese diskriminasie. 'n Hele paar van hierdie diskriminerende beleidsrigtings het leerders se toegang tot en sukses in die onderwysstelsel beïnvloed.
- (3) Die nuwe taal-in-onderwysbeleid moet beskou word as integrale en noodsaaklike deel van die nuwe regering se strategie om 'n nie-rassige nasie in Suid-Afrika te bou. Dit is bedoel om kommunikasie oor kleur-, taal-en streekversperrings heen te fasiliteer, terwyl terselfdertyd 'n omgewing geskep word waarbinne respek vir ander tale aangemoedig word.

- (4) Hierdie benadering strook met die feit dat individuele veeltaligheid en veeltaligheid in die gemeenskap vandag oor die wêreld heen, en veral op die Afrikakontinent, die norm is. Daarom word aanvaar dat die aanleer van meer as een taal die algemene gebruik en beginsel in ons gemeenskap moet wees. Dit beteken dat om veeltalig te wees, moet 'n tipiese kenmerk van 'n Suid-Afrikaner wees. Hierdie benadering moet ook enige besondere etniese chauvinisme of separatisme deur onderlinge begrip teenwerk.
- (5) 'n Wye spektrum van menings bestaan oor die lewensvatbaarheid van veeltalige onderwysbenaderings plaaslik. Dit wissel van argumente ten gunste van die kognitiewe voordele en koste-effektiwiteit van enkeltaalonderrig (huistaalonderrig) en die aanleer van 'n addisionele taal(e) as vakke, tot argumente wat op grond van ooreenstemmende internasionale ervaring aanvoer dat, onder geskikte omstandighede, die meeste leerders kognitief en emosioneel baat vind by die soort gestruktureerde tweetalige onderwys wat in dubbelmedium (ook bekend as tweerigting onderdompeling) programme gevind word. Watter rigting ook al gevolg word, die onderliggende beginsel is dat die huistaal(e) bewaar moet word, terwyl toegang verleen word tot addisionele taal(e) en dit doeltreffend aangeleer word. Daarom neem die Departement die standpunt in dat 'n toevoegende benadering tot tweeligheid beskou word as die normale oriëntering ten opsigte van ons taal-in-die-onderwysbeleid. Die beleid sal, wat die leweringstelsel betref, progressief gelei word deur die resultate van vergelykende plaaslike en internasionale navorsing.
- (6) Die reg om die onderrigtaal te kies is in die individu gevestig. Hierdie reg moet egter uitgeoefen word binne die oorkoepelende raamwerk van die onderwysstelsel se plig om veeltaligheid te bevorder.

B

Hierdie paradigma veronderstel 'n vloeiender verband tussen taal en kultuur as wat algemeen verstaan word in die Eurosentriese model wat ons in Suid-Afrika geërf het. *A priori* word aanvaar dat daar in 'n multikulturele samelewing geen teenstrydigheid bestaan tussen 'n kern van algemene kultuurkenmerke, geloofsoortuigings, praktyke, ens., en besondere plaaslike of gemeenskapskulture nie. Die verhouding tussen die twee kan en moet inderdaad onderling versterkend wees en, indien behoorlik bestuur, moet dit aanleiding gee tot opregte respek vir die veranderlikheid van die gemeenskappe wat ons opkomende nasie kenmerk.

C DOELWITTE

Die hoofdoelwitte van hierdie taal-in-onderwysbeleid is—

- (1) om deur middel van redelike en betekenisvolle toegang tot onderwys volle deelname in die gemeenskap en die ekonomie te bevorder;
- (2) om die taalbeleid na te streef wat algemene begripmatige groei in leerders die beste ondersteun, en daarom toegevoegde tweetaligheid as taal-in-onderwysbenadering;
- (3) om al die amptelike tale te bevorder en ontwikkel;
- (4) om die onderrig in en aanleer van alle ander tale wat deur leerders vereis word, of wat deur gemeenskappe in Suid-Afrika gebruik word, ingesluit tale wat vir godsdienstige redes gebruik word en tale wat belangrik is vir internasionale handel en kommunikasie, Suid-Afrikaanse Gebaretaal, en Aanvullende en Alternatiewe Kommunikasiestrategie*, te bevorder;
- (5) om nadele wat voortspruit uit verskillende soorte ongelykhede tussen huistale en leer- en onderrigtale teen te werk;

* Aanvullende en Alternatiewe Kommunikasiestrategieë vir leerders met geen of beperkte spraakvaardighede.

- (6) om programme te ontwikkel vir die herstel van voorheen benadeelde tale.

D BELEID: TALE AS VAKKE

- (1) Alle leerders moet ten minste een goedgekeurde taal as 'n vak in Graad 1 en Graad 2 aanbied.
- (2) Vanaf Graad 3 (Standaard 1) moet alle leerders hulle onderrigtaal en ten minste een addisionele goedgekeurde* taal aanbied.
- (3) Alle taalvakke moet gelykberegtig word ten opsigte van tyd- en middeletoewysing.
- (3) Die volgende bevorderingsvereistes is op taalvakke van toepassing:
- (a) In Graad 1 tot Graad 4 (St 2) word bevordering gebaseer op prestasie in een taal en Wiskunde.
 - (b) Vanaf Graad 5 (St 3) moet een taal geslaag word.
 - (c) Vanaf Graad 10 tot Graad 12 moet twee tale geslaag word, een op eerstetaalvlak, en die ander op ten minste tweedetaalvlak. Ten minste een van hierdie tale moet 'n amptelike taal wees.
 - (d) Onderhewig aan nasionale norme en standarde soos bepaal deur die Minister van Onderwys, word die vereiste persentasievlak deur die provinsiale onderwysdepartement bepaal.

E BELEID: ONDERRIGTAAL

Die onderrigtaal(e) in 'n openbare skool moet ('n) amptelike taal(e) wees.

* Die term 'goedgekeurde taal' dui aan dat geldige sillabusse op eerste- en tweedetaalvlak aan die Minister voorgelê en deur hom as nasionale beleid goedgekeur is. Alle amptelike tale is 'goedgekeurde' tale, terwyl Duits Eerste Taal ook 'n 'goedgekeurde' taal vir nie-immigrante kandidate is. Vir enige taal kan 'n sillabus op tweedetaalvlak aan die Minister voorgelê word vir goedkeuring.

**V. NORME EN STANDAARDE MET BETREKKING
TOT DIE TAALBELEID GEPUBLISEER IN TERME
VAN ARTIKEL 6(1) VAN DIE SUID-AFRIKAANSE
SKOLEWET, 1996**

A INLEIDING

1 Doel van hierdie norme en standarde

(a) Omdat erken word dat taalverskeidenheid 'n waardevolle bate is wat die Staat moet respekteer, is die doel van hierdie norme en standarde die bevordering, vervulling en ontwikkeling van die Staat se oorkoepelende taaldoelwitte in Skoolonderwys in ooreenstemming met die Grondwet, naamlik:

- (1) Die beskerming, bevordering, vervulling en uitbreiding van die individu se taal- en kommunikasiemetodesregte in onderwys;
- (2) die fasilitering van nasionale en internasionale kommunikasie deur die bevordering van twee- of veeltaligheid deur middel van koste-doeltreffende en effektiewe meganismes; en
- (3) om die verwaarlosing van die historiese benadeelde tale in skoolonderwys te herstel.

2 Definisies

Tensy die konteks anders aandui, sal woorde en uitdrukkings wat in die definisies in die Wet vervat word, in hierdie Norme en Standaarde gelykluidende betekenis hê; en die volgende woorde en frases sal die volgende betekenis hê:

- (a) **'die Wet'** beteken die Suid-Afrikaanse Skolewet 84 van 1996;
- (b) **'die Grondwet'** beteken die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996;
- (c) **'skooldistrik'** beteken 'n geografiese eenheid soos bepaal deur die betrokke provinsiale wetgewer, of heersende provinsiale praktyk;

- (d) 'taal' beteken alle amptelike tale wat in die Grondwet erken word, Suid-Afrikaanse Gebaretaal en ook Aanvullende Alternatiewe Kommunikasie-strategie.

B DIE BESKERMING VAN INDIVIDUELE REGTE

(1) Die ouer oefen die minderjarige leerder se taalregte namens die minderjarige leerder uit. Na leerders wat meerderjarig word, word hierna as leerder, wat ook die ouer in geval van minderjarige leerders insluit, verwys.

(2) Wanneer aansoek om toelating tot 'n bepaalde skool gedoen word, moet die leerder die onderrigtaal kies.

(3) Waar 'n skool die taal wat die leerder gekies het, gebruik en waar daar plek in die betrokke graad beskikbaar is, moet die skool die leerder aanvaar.

(4) Waar geen skool in 'n skooldistrik die verlangde taal as onderrigtaal aanbied nie, mag die leerder die provinsiale onderwysdepartement versoek om voorsiening te maak vir onderrig in die gekose taal, en artikel 5.3.2 moet van toepassing gemaak word. Die provinsiale onderwysdepartement moet kopieë van die versoek aan alle skole in die betrokke skooldistrik beskikbaar stel.

[Paragraaf 4 vervang deur GK 665 van 15 Mei 1998.]

C DIE REGTE EN PLIGTE VAN DIE SKOOL

(1) Onderhewig aan enige wet wat met taal in die onderwys en die Grondwetlike regte van leerders te make het, moet die bestuursliggaam van die skool die taalbeleid van die skool bepaal deur aan te stip hoe die skool veeltaligheid sal bevorder deur addisionele tale as volwaardige vakke aan te bied, of die toepassing van spesiale onderdompelings-of taalinstandhoudingsprogramme, of deur ander metodes, goedgekeur deur die provinsiale onderwysdepartemente. (Hierdie bepaling is nie van toepassing op leerders met ernstige taal-of verstandelike gestremdheid, soos deur die provinsiale onderwysdepartement bepaal, nie.)

(2) Waar daar minder as 40* versoeke Grade 1 tot 6, of minder as 35 versoeke in Grade 7 tot 12 is vir onderrig in 'n taal in 'n bepaalde graad wat nie reeds deur 'n skool in die betrokke distrik aangebied word nie, sal die hoof van die provinsiale onderwysdepartement bepaal hoe die behoeftes van die betrokke leerders bevredig sal word, met inagneming van—

- (a) die plig van die Staat en die reg van die leerders in terme van die Grondwet, waarby ingesluit is;
- (b) die behoefte om gelykheid te bewerkstellig;
- (c) die behoefte om die gevolge van die ras-diskriminerende wette en gebruike van die verlede te herstel;
- (d) praktiese uitvoerbaarheid; en
- (e) die advies van die bestuursliggame en skoolhoofde van die betrokke skole.

D DIE REGTE EN PLIGTE VAN DIE PROVINSIALE ONDERWYSDEPARTEMENTE

(1) Die provinsiale onderwysdepartemente moet register hou van die versoeke van leerders vir onderrig in 'n taal-medium wat nie by skole geakkommodeer kan word nie.

(2) In die geval van 'n nuwe skool, bepaal die bestuursliggaam van die skool, na raadpleging met die betrokke provinsiale owerheid, die taalbeleid van die nuwe skool in ooreenstemming met die regulasies wat in terme van artikel 6(1) van die Suid-Afrikaanse Skolewet, 1996, uitgevaardig is.

(3) Dit is redelikerwys prakties uitvoerbaar om onderrig in 'n bepaalde onderrigtaal te voorsien as ten minste 40 leerders in Grade 1 tot 6, of 35 in Grade 7 tot 12, in 'n bepaalde graad dit in 'n bepaalde skool versoek.

(4) Die provinsiale departement moet maniere en metodes om skaars menslike hulpbronne te deel, ontgin. Daar moet ook

* Die getalle 40 en 35 is *inter alia* bepaal deur die volgende:
Die leerder-onderwyser getalverhouding.
Die koste-doeltreffende gebruik van onderwysfondse.

maniere en metodes ontgin word om in skole/skooldistrikte alternatiewe taalinstandhoudingsprogramme, wat nie deur voorsiening/aanbieding van addisionele onderrigtaale in die leerder(s) se huistale geskied nie, aan te bied.

E VERDERE STAPPE

(1) Enige belanghebbende leerder, of bestuursliggaam wat ontevrede is met enige besluit van die hoof van die departement, mag binne 'n tydperk van 60 dae appèl aanteken by die LUR.

(2) Enige belanghebbende leerder, of bestuursliggaam wat ontevrede is met enige besluit van die LUR, mag die Pan Suid-Afrikaanse Taalraad nader om advies in verband met die grondwetlikheid en/of wetlikheid al dan nie van die LUR se besluit, of mag die LUR se besluit betwis deur die saak na die Suid-Afrikaanse Stigting van Arbitrasie te verwys.

(3) 'n Dispuut wat na die Suid-Afrikaanse Stigting vir Arbitrasie verwys is, moet finaal opgelos word in ooreenstemming met die reëls van die Suid-Afrikaanse Stigting vir Arbitrasie deur 'n arbiter of arbiters wat deur die Stigting aangewys is.